

ЦІННІСНІ ВИМІРИ СОЦІАЛЬНОГО СТАТУСУ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

К. О. Круглов

аспірант кафедри психології

Херсонський державний університет

Оскільки система цінностей лежить в основі культури, то вона детермінує всю свідому поведінку індивіда. Цінності персоналу організації детермінують міру участі кожного працівника у вирішенні спільних проблем розвитку. У зв'язку з соціальною нерівністю як у суспільстві в цілому, так і в будь-якій організації, цінності серед людей розподіляються нерівномірно. На цьому будуються відносини домінування та підпорядкування – кожний із співробітників залежно від його соціального статусу та соціальної ролі займає свою індивідуальну ціннісну позицію.

С. В. Федотова проводить аналіз феномену «соціальний статус», який, на думку науковця, не є тільки соціологічною категорією, а має розглядатися з соціально-психологічного погляду, є компонентом образу як об'єкту, так і суб'єкту пізнання. У дослідженні науковця виявлено компоненти феномену соціального статусу, такі характеристики об'єкту та суб'єкту пізнання, які є значущими для визначення положення людини у суспільстві [4]. Соціальний статус є взаємопов'язаним з об'єктивними та суб'єктивними показниками становища людини у соціальній ієрархії, які в ситуації міжособистісної взаємодії варіюються у відповідності до його диспозицій, схем інтерпретації тощо, що узгоджується з твердженням Г. М. Андреевої, в якому під соціальним статусом розуміється певна єдність характеристик, які є притаманними індивідові та визначають його місце у соціальній структурі групи, а також суб'єктивного сприйняття його іншими членами групи [2].

Дослідження О.Л. Бубнова, К.М. Гайдар присвячено аналізуванню категорії соціально-психологічного статусу у вітчизняній та зарубіжній психології в контексті суб'єктного підходу до вивчення малих груп [1]. Автори

зауважують, що під статусом, як правило, розуміють об'єктивне місце людини (групи) у системі суспільних / психологічних відносин або суспільні / особистісні очікування стосовно певного статусу взагалі або стосовно індивіда, який має цей статус. Тому можна стверджувати, що статус людини в різних групах може бути не однаковим, можлива навіть різнополярність статусу у тих чи інших спільнотах. Це пояснюється тим, що існують різні види статусів, які висувають до суб'єкта часто протилежні вимоги та суспільні очікування, відповідати яким одній людині буває складно.

Цікавим є дослідження І.М. Тимошиної, яке стосувалось соціальних уявлень старшокласників про людину з різним соціальним статусом; автором доведено, що особи з високим статусом характеризуються як такі, що мають високий інтелект, впливовість, високий рівень доходу [3].

О.М. Фудорова аналізує поняття «соціально-економічний статус» через співставлення категорій «економічне благополуччя» та «суб'єктивне благополуччя». Економічне благополуччя може бути об'єктивним показником та розкриватися через рівень доходу. Суб'єктивна змінна економічного благополуччя виражається через ставлення людини до свого матеріального та фінансового становища [5]. Науковець звертається до аналізування концепції В.О. Хащенко, згідно з якою економічний статус є складовою суб'єктивного економічного благополуччя та чинником, завдяки якого людина визначає себе у межах категорії «бідний – багатий» та порівнює себе з іншими людьми.

Отже, соціальний статус працівника в організації є відображенням об'єктивної складової, пов'язаної із посадою, владою, рівнем доходу, а також суб'єктивної складової, яка є оцінкою працівника свого положення у соціальній системі, задоволеності рівнем матеріального забезпечення тощо, та безпосередньо пов'язана із процесами соціальної ідентифікації, соціальної категоризації, соціального порівняння.

Література:

1. Бубнов А.Л., Гайдар К.М. Категория социально-психологического статуса в отечественной и зарубежной психологии в контексте субъектного подхода изучения малых групп.

Общественная безопасность, законность и правопорядок в III тысячелетии. 2016. № 1-3. С. 95-100.

2. Круглов К.О., Блинова О.Є. Груповий статус співпрацівника як чинник схильності до маніпуляції у взаємодії. *Соціально-психологічні технології розвитку особистості* : Зб. наук. праць за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів та студентів (м. Херсон, 22 квітня 2021 р.) / ред. колегія: С. І. Бабатіна, В. В. Мойсеєнко, І. І. Чиньона та ін. Херсон : ФОП Вишемирський В.С., 2021. С. 212-215.

3. Тимошина И.Н. Представления старшеклассников о высоком социальном статусе в обществе. *Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Психологические науки*. 2017. № 2. С. 72-79. DOI: 10.18384/2310-7235-2017-2-72-79.

4. Федотова С.В. Особенности восприятия социального статуса человека в молодежной и студенческой среде [Электронный ресурс]. *Психологическая наука и образование* www.psyedu.ru. 2015. Т. 7. № 3. С. 108-118. doi: 10.17759/psyedu.2015070311

5. Фудорова О. М. Роль університетської освіти у формуванні соціального статусу особистості: основні концептуальні підходи [Електронний ресурс]. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2010. Вип. 46-47. С. 144-154. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stapttp_2010_46-47_16 (дата звернення 20.08.2021)